

УДК 338.432:339.92

Кравченко М.В.
асистент, кафедри обліку й аудиту
Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету

ВПЛИВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ НА СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО УКРАЇНИ

IMPACT OF EUROPEAN INTEGRATION ON AGRICULTURE OF UKRAINE

АНОТАЦІЯ

На сьогоднішньому етапі розвитку світове господарство можна назвати інтегрованою економічною системою, елементами якої виступають національні господарства, пов'язані між собою сукупністю зв'язків різних рівнів та видів. Україна не залишається осторонь від цих процесів, намагаючись встановити найбільш економічно вигідні відносини з найсильнішими країнами світу. Тому стратегічною метою України на даний момент є підвищення національних стандартів життя і демократичних засад до рівня європейських, що сприятиме вступу нашої країни до ЄС. Також особливу увагу потрібно приділити питанням адаптування вітчизняного виробництва до умов ЄС і захисту економічних інтересів українських товаровиробників. У статті розглянуто основні проблеми та перспективи можливого співробітництва України з ЄС. Визначено головні переваги та недоліки вступу нашої держави до ЄС.

Ключові слова: євроінтеграція, конвенція, економічні процеси, аграрна політика, перспективи співробітництва.

АННОТАЦИЯ

На сегодняшнем этапе развития мировое хозяйство можно назвать интегрированной экономической системой, элементами которой выступают национальные хозяйства, связанные между собой совокупностью связей разных уровней и видов. Украина не остается в стороне от этих процессов, пытается установить наиболее экономически выгодные отношения с сильнейшими странами мира. Поэтому стратегической целью Украины на данный момент является повышение национальных стандартов жизни и демократических принципов до уровня европейских, что будет способствовать вступлению нашей страны в ЕС. Также особое внимание нужно уделить вопросам адаптации производства к условиям ЕС и защиты экономических интересов украинских товаропроизводителей. В статье рассмотрены основные проблемы и перспективы возможного сотрудничества Украины с ЕС. Определены главные преимущества и недостатки вступления нашего государства в ЕС.

Ключевые слова: евроинтеграция, конвенция, экономические процессы, аграрная политика, перспективы сотрудничества.

ANNOTATION

At the present stage of development, the world economy can be called an integrated economic system whose elements are the national economies, which are interconnected by a set of links of different levels and types. Ukraine does not remain on the sidelines. It tries to establish the most economically advantageous relations with the strongest countries in the world. Therefore, Ukraine's strategic goal at the moment is the improvement of national living standards and democratic principles to the European level, which will contribute to our country's accession to the EU. Also, special attention should be paid to the adaptation of production to the EU and the protection of the economic interests of Ukrainian producers. The article describes the main problems and prospects of possible cooperation between Ukraine and EU. It also provides the main advantages and disadvantages of membership of our country in the EU.

Keywords: European integration, convention, economic processes, agricultural policy, prospects of cooperation.

Актуальність теми. Ми живемо в єдиному глобальному світі, який зароджує якісно нові принципи організації економічного і соціаль-

ного життя. Глобалізація – це стан цивілізації і процес, в якому на суспільне життя впливають міжнародні фактори – від політики, економіки, освіти, мистецтва аж до засобів масової інформації. Мета глобалізації полягає не в «уніфікації», а в розвитку всіх існуючих цивілізацій, у збереженні і розширенні для кожного народу «простору розвитку», що є запорукою процвітання кожного з них і людства загалом.

Глобалізаційні процеси, які відбуваються у світовій політиці та економіці, призводять до встановлення тісного політичного діалогу між окремими країнами та регіонами світу, а також до поглиблення міжнародних господарських зв'язків, посилення взаємозалежності національних економік. Сьогодні країни інтегруються заради збереження миру та забезпечення економічного процвітання.

Чим вищий ступінь економічної і політичної інтеграції світового співтовариства і чим повніше реалізуються його внутрішні ресурси, тим більше воно здатне використати переваги інтеграційних зв'язків. Нині найбільшим та найпотужнішим інтеграційним об'єднанням у світі є Європейський Союз, метою створення якого якраз і є: сприяння економічному добробуту, підвищенню життєвого рівня народів Європи, зміцнення миру та створення стійкого союзу Європейської Спільноти [5].

Визначальною метою політичного, економічного і соціального розвитку України є перетворення її на європейську державу з високим рівнем добробуту своїх громадян. Для цього їй необхідно найближчим часом подвоїти ВВП, знизити інфляцію, провести ефективне роздержавлення власності, вступити до СОТ, ЄС і НАТО.

Європейський вибір України зумовлений усвідомленням інтеграції як фактора сприяння державній незалежності, безпеці, політичній стабільності, економічному розвитку, інтелектуальному прогресу. Інтеграція України до європейської спільноти дасть можливість нашій державі прискорити культурне відродження, зміцнити демократію, забезпечити верховенство права та ринкові засади в економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною і методичною основою дослідження стали роботи вітчизняних та зарубіжних авторів: Б.Г. Базилюк, Р. Шульга, О.І. Лашко, А. Фіалко і зарубіжних еконо-

містів-аграрників: А. Громико, А.І. Бажан, А.Н. Гусєв, В. Білов. Так, недостатньо вивченим залишається питання можливих наслідків для аграрного сектора економіки України від вступу нашої держави до ЄС потребує додаткового обґрунтування і вивчення.

Метою статті є дослідження переваг та недоліків інтеграції України до ЄС, визначення пріоритетних та перспективних напрямів розвитку країни в партнерстві з країнами ЄС.

Постановка завдання:

- виявити основні переваги та недоліки вступу України до ЄС;
- узагальнити сутність впливу євроінтеграції на аграрний сектор України;
- обґрунтувати перспективні напрями розвитку європейського партнерства, дати оцінку ефективності їх впровадження.

Об'єкт дослідження – євроінтеграція та сільське господарство України.

Предмет дослідження – інтеграційні процеси і відносини, що виникають у процесі вступу України до ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. Країни Європейського Союзу демонструють найдинамічніші економічні показники у світі. Вони належать до могутньої системи колективної безпеки, що гарантує захист від різноманітних викликів сучасного світу. Долучення України до ЄС означатиме зобов'язання нашої влади дотримуватися демократичних, правових та соціальних стандартів.

Європейська інтеграція для українського суспільства означає входження до єдиної сім'ї європейських політичних і культурних традицій. Вступ нашої держави до ЄС принесе їй насамперед політичний авторитет на міжнародній арені, можливість опинитися в зоні загальноєвропейської безпеки, запобігаючи при цьому новим лініям поділу на континенті, бути невід'ємною частиною прогресивної політики, перебувати в єдиному інформаційному просторі.

Особливого значення нині набуває оцінювання можливостей економіки України адаптуватися до умов ЄС і захист економічних інтересів українських товаровиробників, зокрема сільськогосподарської продукції. Для України дослідження особливостей реалізації вимог ЄС щодо лібералізації та протекціонізму у сфері зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією дуже актуальне, оскільки інтеграція нашої держави у світовий економічний простір дедалі більше має набувати рис керованого державного процесу трансформації сільського господарства на засадах ЄС.

Вступ до ЄС, інтеграція вітчизняного аграрного ринку у світовий продовольчий ринок передбачають трансформацію системи підтримки та регулювання розвитку аграрного сектора України. Аналіз обсягів і структури заходів із державної підтримки аграрного сектора України свідчить, що рівень їхньої відповідності вимогам ЄС ще надто низький і

необхідна значна їх адаптація до міжнародних стандартів. Проте, не дивлячись на все вище сказане існують певні об'єктивні проблеми та переваги вступу України до Європейської спільноти [4, с. 123-124].

Першою об'єктивною проблемою для українського села стає низька конкурентоспроможність товарів та послуг порівняно з аналогічною продукцією європейських країн. Конкурентоспроможність товарів ЄС підтримується завдяки таким механізмам: технічні стандарти, санітарні та фіто-санітарні норми, а також фінансова підтримка аграрного сектора з бюджету ЄС та окремих країн. Швидке відкриття внутрішнього ринку може призвести до поширення експансії європейських товарів на український ринок. Це, у свою чергу, може зумовити ще більше поглиблення кризи аграрного сектора економіки та банкрутство вітчизняних сільськогосподарських підприємств. Серйозною проблемою є і нерівномірність розподілу благ між країнами та регіонами. Найбільш уразливим стає сільське господарство тих країн, що не подолали ще кризи продовольчих секторів.

Ще одна, не менш важлива, проблема, яка обговорюється українськими сільгоспвиробниками, – це продаж землі іноземцям. Існують і інші побоювання українських аграріїв та політиків щодо вступу до ЄС.

Проблема низької конкурентоспроможності має розв'язуватися саме як виробниками сільгосппродукції, так і за сприянням самої держави. Підвищити виробництво навіть завдяки чіткому дотриманню технологій, безперечно, може кожен фермер чи господарство. Держава також повинна подбати про забезпечення гарантованого доходу сільгоспвиробникам, сприяти збуту сільгосппродукції; збільшити фінансування переобладнання підприємств новітніми технологіями, вдосконалювати соціальну інфраструктуру села. Тобто варто розпочати використання засобів, що не є забороненими ЄС [3, с. 25-29].

Євроінтеграція сприятиме зростанню продуктивності економіки та темпів технологічної модернізації під впливом конкуренції на єдиному європейському ринку та забезпеченню вільного доступу до новітніх технологій, капіталу, інформації; підвищенню кваліфікації робочої сили за умов їх вільного руху в межах єдиного ринку; створенню більш сприятливого інвестиційного середовища; істотному зростанню обсягів торгівлі на ринку ЄС; створенню передумов для прискореного зростання взаємобміну в галузях з підвищеним рівнем науки; підвищенню якості регулятивних інститутів у бюджетній, банківській, фінансовій сферах та корпоративному управлінні.

Вступ України до ЄС є дієвим стимулом здійснення реформ в аграрній та інших галузях економіки. А ринкова конкуренція завжди сприятиме зростанню загальної ефективності економіки, підвищенню якості товарів і послуг.

Крім того, необхідно запроваджувати на українських сільгоспідприємствах європейські технічні правила, норми та стандарти, що є об'єктивною і необхідною умовою вступу України до ЄС [1, с. 187-188].

Найбільшою перевагою від спільної аграрної політики для нашої держави було б формування ринку землі, розвиток земельно-орендних відносин і разом із цим формування цивілізованої інфраструктури аграрного ринку, включаючи товарні біржі, оптові ринки, ярмарки, підприємства фірмової торгівлі, аукціони тощо. Але, не дивлячись на переваги проведення аграрної політики ЄС для України, не варто її переоцінювати з огляду на такі чинники:

– перехід нових держав-членів до єдиного митного тарифу ЄС та збільшення рівня тарифного захисту щодо низки товарів українського експорту;

– в Україні фермерські господарства, а також інші форми середнього й малого бізнесу в аграрному секторі не перетворилися на рушійну силу, з якою можна було б рахуватися в перехідний період. Як правило, низький рівень спеціалізації існуючих господарств є перешкодою для ефективного виробництва;

– скорочення обсягів традиційного українського експорту до ЄС внаслідок часткової переорієнтації товаропотоків між нинішніми та новими членами ЄС;

– зростання цін може спричинити підвищення доходів сільськогосподарських виробників, але й одночасно втрати споживачів і посилення інфляції.

Якщо ж аналізувати взагалі євроінтеграцію, то до основних позитивних наслідків впливу інтеграції на розвиток економіки належать: створення міжнародних компаній; глобалізація фінансової діяльності, що дає можливість суттєво долати ряд законодавчих обмежень і норм, які існують у межах національних кордонів; удосконалюються підприємницькі, ринкові форми; лібералізація торговельно-політичного режиму щодо товарних ринків та ринків послуг, капіталів, а також фондових ринків значно знижує рівень митних тарифів, скасовує багато обмежень; вплив зовнішніх глобальних факторів на розвиток національної економіки

стане більш потужним, ніж вплив внутрішніх національних факторів розвитку. Підприємство все більше набуває статусу загальнонародного і багатонаціонального; посилюється вплив нової інформації та технології зв'язку на зменшення витрат, що зумовлює нові інвестиції, підвищення продуктивності праці та зростання добробуту країн; зовнішня торгівля сприяє спеціалізації країн саме діяльності глобального підприємництва, як одного із основних агентів інтеграції, має бути підпорядкована принципам стратегії протидії глобальній економічній нерівності – одного із найголовніших напрямів розвитку держав світу [2, с. 21].

До основних негативних наслідків відносяться збитки підприємств, а також української економіки в цілому при вступі нових країн до ЄС і пов'язаної з цим зміні режимів торгівлі. Прогнози таких втрат досить не однозначні.

На нашу думку, сьогодні немає чітких прогнозних розрахунків щодо можливих позитивних і негативних наслідків для економіки України, але перспективи є очевидними. Процес асоціації набрав чинності і тепер залишилося лише спостерігати за ситуацією у сфері економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Базиліук Я.Б. Про пріоритети України у здійсненні економічної інтеграції / Я.Б. Базиліук // Стратегічна панорама. – 2005. – № 1. – С. 81-87.
2. Вашук Т.Р. Фінансування малого та середнього бізнесу в системі глобального підприємництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.05.01 / Т.Р. Вашук // Київський ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2006. – 21 с.
3. Сіденко В. Розширення Європейського союзу на схід: наслідки для України / В. Сіденко // Національна безпека та оборона. – 2009. – № 9. – С. 25-29.
4. Лошкарьова О.О. Агропромисловий комплекс України на шляху інтеграції до Європейського Союзу / О. О. Лошкарьова // Перспективи інтеграції України усвітову фінансову систему : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ, 2010. – С. 75-87.
5. Фіалко А. Проблеми і перспективи інтеграції України до ЄС. [Електронний ресурс] / А. Фіалко // Проблеми і перспективи інтеграції України до ЄС. – 2013. – № 10. – Режим доступу : <http://www.uceps.org.ua/>.